

BOULEVARDTEATERNS

★ DIKTATORN ★

efter en bok av Ulf Stark

Handledarmaterial

till föreställningen av dramapedagog Ami Hallberg-Pauli

Hej handledare!

Detta är ett material med förslag på övningar och diskussioner man kan ta upp med barnen före och efter att ha sett föreställningen ”Diktatorn” efter boken av Ulf Stark och Linda Bondestam. Att på så sätt bearbeta föreställningen fördjupar barnens teaterupplevelse och befrämjar barnens egen kreativitet. Använd det du känner kan fungera för just er grupp samt låt dig bli inspirerad till att hitta på egna övningar! Använd antingen alla övningar i en längre workshop eller plocka några åt gången veckovis till exempel.

Innan besöket kan man prata lite med barnen om hur man gör när man går på teater.

Se till att även du som handledare tar dig tid att lyssna och njuta av föreställningen så blir det lättare för dig att jobba med övningarna efteråt!

Man behöver inte vara tyst på vägen till teatern, ej heller i foajen, till och med inne i salongen får man prata lite och kommentera det som sker på scen eller svara om skådespelarna ställer frågor till publiken. Däremot ska man inte prata om andra saker, då blir det sorligt och svårt för de andra i publiken att följa med. Även skådespelarna blir störda av det, de är ju levande människor som står på scen, inte några på TV. Var i god tid men (om det är möjligt för er) inte i alltför god tid så att inte barnen hinner bli trötta innan de ska gå in och se på föreställningen.

SAMTAL

Innan besöket kan man fråga barnen vad teater är, vad det är för skillnad på att gå på teater mot att se en film hemma?

Prata om vad det är att bestämma, vem bestämmer i olika situationer i ditt liv?

Känns det bra?

Prata om vad det betyder att leda, respektive ledas.

Är det bra om en leder/bestämmer? I så fall varför? Om inte, hur gör man då?

För de större barnen (7, 8 år): Vad är en diktator? Finns det diktatorer idag?

Denna diskussion kan man välja att föra efter teaterbesöket.

Om man gör det innan är det bra att återkoppla till även efter de sett pjäsen.

Sätt barnen i en ring på golvet och låt dem berätta med några meningar var om pjäsen, - vad tyckte de om, vad var roligt, knäppt, läskigt etc.?

Framför allt är dock ”Diktatorn” på Boulevardteatern en konstnärlig upplevelse, författaren själv vill ej vara pedagogisk på något sätt. Han säger själv om boken: ”Som vanligt hade jag ingen som helst tanke på att berättelsen skulle bli ens det allra minsta pedagogisk, just det där belärande är en trist läsart som alldeles för många vuxna vill anlägga på barnböcker. Och jag ogillar moralkakor.”

ATT GÖRA

Be barnen rita en teckning utifrån sin teaterupplevelse, för vissa barn kanske trappen i foajen var det som gjorde störst intryck.

Be barnen rita en teckning på något som de har bestämt.

Be barnen rita hur det skulle se ut om de fick bestämma eller låt dem skapa ”sin värld” av material ni hittar på förskolan, tyg, papper, gips etc. Endast fantasin sätter taket!

TEATERLEKAR

Några teaterövningar man kan använda sig av för att stimulera barnens lust till att själva agera:

För att komma igång:

Varmkorvskull – alla barnen är med, kullaren ska försöka kulla alla. Blir man kullad blir man stel och står still, då blir man en korv. Det enda sättet att rädda sig ur denna tråkiga belägenhet är att ropa ”Korv, korv, korv!” lika högt som Diktatorn och hoppas att det kommer två korvbröd från varsin sida och ”räddar” korven genom att alla tre skriker ”korv med bröd” när de står tätt intill, då blir man ”fri” igen och kan springa runt. Leken är slut när alla står still och skriker ”Korv, korv, korv!” Är det för svårt för en att hinna kulla alla kan man ta in ytterligare en kullare som hjälper till. Det är bra om du som pedagog också är med i övningen och inspirerar!

Följa John – barnen står i ett led efter varandra och den som står först styr, den gör saker, går långs väggen, ålar på golvet, kryper under en bänk och alla andra följer efter och gör likadant. Efter ett tag låter man nästa barn leda, ”John” kan själv bestämma när hon/han vill lämna över. (Är det så att något barn aldrig vill lämna över för de vuxna gå in och styra upp det.) Eller så säger de vuxna till när det ska bytas ledare.

Koncentrationsövningar

Namn med rörelse Alla står i en ring, en och en tar ett steg inåt i ringen och säger sitt namn med en rörelse eller gest till. Man kanske säger ”Linnea” samtidigt som man hoppar upp i luften, nästa kanske säger William och gnuggar sig på näsan. Gesten kan vara något som man kännetecknar en, något ”tics” man brukar göra eller bara något man känner för att göra just då. När en har sagt sitt namn med en gest så ska allihopa ta ett steg fram och upprepa namnet och rörelsen tillsammans. Man går varvet runt men när nästa varv går runt ska den som heter namnet stå still och de övriga ska ta ett steg in i ringen och säga personens namn och göra dess rörelse utan att s.a.s. kunna snegla på denne, det gäller att komma ihåg! Men ni kommer ihåg tillsammans!

Spegelövning – Dela in barnen i par. Låt dem sedan stå mitt emot varandra, den ena tar upp sin hand och den andra sin och följer den förstes rörelser med sin hand, som en spegelbild.

Säg åt dem att ta det lugnt och göra långsamma rörelser i början.

Låt dem hålla på några minuter medan den förste leder övningen, sedan byter de så att den andra är den som leder, efter ett tag kan man ta med hela kroppen om de får impuls till det, men se till att din kompis hänger med!

Sedan är det dags för det magiska, båda eller ingen styr! Be dem försöka bara titta på den andras hand och låta det ske, ta det lugnt och vänta in impulsen tillsammans.

Det är väldigt tydligt, både för dem och om man tittar utifrån, om de får kontakt, händerna kanske inte rör sig så mycket men det strålar som ett energifält runt det paret som har fullständig fokus på och kontakt med varandra!

För de större barnen

Hälsa och byta namn - Alla står utspridda på golvet. När övningen börjar ska man gå runt och hälsa på varandra med sitt förnamn. När man sagt sitt namn och fått den andres så "tar man över" det namnet man fick av den man hälsade på, om man heter Emma och hälsar på Jasper så säger man "Hej! Emma.", han svarar "Hej! Jasper", Jaha hej Jasper och så går man vidare och nästa som man hälsar på säger man "Hej! Jasper." till osv. Och han i sin tur presenterar sig som Emma. Be barnen ta det lugnt och bara fokusera på det namn man just fått, det är det enda de ska tänka på. Be dem att inte bara hälsa och hälsa, om man känner att man glömt bort sig så kan man gå lite åt sidan och koncentrera sig på vilket namn man just nu hette och sen gå tillbaka in och hälsa när man har koll, det är ingen brådska att hälsa hela tiden. När man gått runt ett tag kan det hända att man får sitt namn tillbaka, då är man klar och kan gå och sätta sig. Målet är att alla ska få tillbaka sitt namn, så att det "går ut". Egentligen inga svårigheter men det brukar vara jättesvårt att få ut, då är det bara att börja om. Ibland kan man börja om efter ett kort tag om man märker att det gått fel, "Nej! Stopp! Det kommer inte gå ut, det finns tre Jasper just nu, vi börjar om!" Finns det fler med samma förnamn får man lösa det med första initialen i efternamnet.

Vem styr?

Man är 5, 6 st. En går ut. När den personen är ute bestämmer de övriga vem av dem som styr rörelserna. De ställer sig utspridda över golvet så att inte alla står riktade mot den som styr utan någon tittar på en annan som tittar på en tredje osv. Den som styr sätter igång rörelserna och de andra följer utan att försöka röja vem den styrande är. Den som kom utifrån får bara tre gissningar på sig att försöka klura ut vem det är som styr. Efteråt kan man prata om hur hon/ han märkte det OM det märktes.

Teaterövningar

Ja-leken

En övning i positivitet samt träning i att våga leda. Alla är på golvet, någon vuxen pekar ut någon som börjar ge förslag på vad gruppen ska göra, t. ex. "Ska vi hoppa?" Då MÅSTE resten av gruppen ropa JA!!! och göra detta, denna person fortsätter att ge förslag "Ska vi dansa?" "Ska vi ligga och läsa?" osv och de andra skriker entusiastiskt ja och genomför förslaget. Efter ett tag byter man person som föreslår men ALLA fortsätter hela tiden att bejaka förslaget. Se till att alla i gruppen får vara den som ger förslag och blir "åttlydd" - en fantastisk känsla!

5-bilders-saga

- dela in barnen i grupper om fem, sex stycken. Låt varje grupp gå iväg och bestämma fem stillbilder som de berättar "Diktatorn" med. Förklara att det är som ett foto, man kan inte röra sig eller prata på bilderna.

När de är klara ber du de barn som är åskådare blunda när du säger det, du håller ögonen öppna och ser när gruppen ställt sig i ordning i första bilden, sedan när bilden är klar säger du "titta", sedan säger du "blunda" och gruppen ställer i ordning sig i den andra bilden, när de är klara säger du "titta" osv. Så får de som tittar en "filmkänsla" och ser bara bilderna i ett svep.

För de mindre barnen kanske det räcker med tre bilder.

Denna övning går utmärkt att göra efter en känd saga, till exempel "Rödluvan", då kan grupperna gå iväg och i hemlighet bestämma vilken saga de ska göra bilder till och efter "bildspelet" får barnen i publiken gissa vilken saga det var.

Spela pjäsen

– de yngre barnen kan man låta återberätta pjäsen, se vad de kommer ihåg, kanske läsa boken igen och låta dem gestalta, vartefter ni pratat, det de tyckte mest om.

De äldre kan man läsa boken tillsammans med, skicka iväg smågrupper om tre, fyra stycken som får i uppgift att själva repetera ihop en scen i boken, till exempel när Diktatorn kommer till dagis, en spelar Diktatorn, en mamman, en kroken med bananen, en mustaschen etc.

Detta går även utmärkt att i nästa steg göra efter någon annan bok, någon de inte redan sett gestaltad.

Lite mer avancerat

Genomföra projekt med ledare

Bestäm ett (någorlunda knepigt) projekt som ska genomföras och som kräver flera personers inblandning för att fungera, t.ex. bygga ett torn av jättestora klossar på tid, ta sig över ett golv hela gruppen (på 6,7 personer) utan att nudda det med bara två stolar till hjälp, bygg ett slott av sand med fungerande vallgrav fylld med vatten.

Be dem genomföra projektet med bara en ledare, bara den får bestämma hur det ska gå till, de andra bara följa hennes/hans instruktioner. Prata efteråt om hur det fungerade.

Prova sedan att genomföra samma projekt då två bestämmer. Sedan hela gruppen.

Diskutera vilket ledarskap som fungerade bäst och varför.

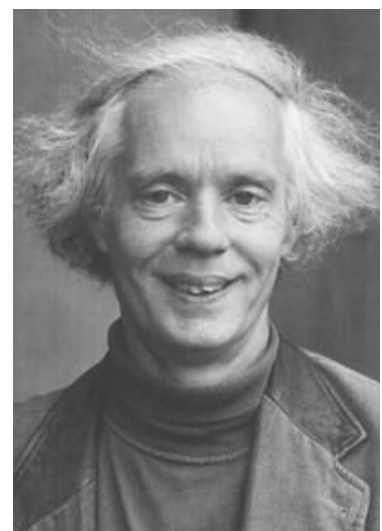
Eventuellt pratar man med de större barnen om hur det ser ut i samhället, vilka leder i olika situationer och varför, hur funkar det?

Författat av Ami Hallberg-Pauli

Intervju med Ulf Stark - av Pia Huss

– Teater av boken, det blir spännande att se vad Boulevardteatern gör av. Jag håller tummen för att det ska bli lite uppkäftigt och inte för gullig. Annars lägger jag mig inte särskilt mycket i hur mina böcker bearbetas, jag är inte så diktatorisk på den punkten faktiskt. konstaterar författaren Ulf Stark med ett hjärtligt skratt, och tillägger direkt:

– Den största teatern är ändå den som pågår i huvudet på betraktaren. Alla bär vi på vår egen föreställning och bild av teater, inte minst jag själv och just i mitt fall tycker jag ofta att min inre teater har rätt taskig ljussättning.

Intervju (fortsättning)

Ulf Stark är en författare vars verk lästs, dramatiserats, filmats och televiserats. ”Min vän Percys magiska gymnastiskor”, ”Kan du vissla Johanna”, ”Dårfinkar och dönickar”, ”Lilla Asmodeus” och många fler. Boken ”Diktatorn” är på sätt och vis en klockren ”ulfstarkare”, en berättelse med humor, direkthet och starka känslor.

Ulf Stark drar sig inte på minsta vis för att tala om död, sorg och längtan i litteratur för barn och unga.
– Tvärtom, vi måste få tillgång till alla våra känslor.

Ändå är ”Diktatorn”, berättelsen om pojken som tyranniserar dagis, aningen annorlunda. Vassare och med flera ingångar i berättelsen.

– Med åren har jag känt ett allt större behov av att sätta ner foten och att få vässa till sammanhangen, konstaterar Ulf Stark.

Och så är det det här med Linda Bondestams illustrationer.

Vi träffades oförmodat på en efterfest under Bokmässan och innan kvällen var över hade vi bestämt oss för ett gemensamt projekt.

Jag gillar hennes lite fräna stil, överhuvudtaget uppskattar jag illustratörer som inte står tillbaka utan som gärna rufsar till texten lite.

– När jag började skriva vad som sedan blev ”Diktatorn”, hade jag just avslutat Hertha Müllers roman ”Redan då var räven jägare”, där det figurerar en diktator vars dåliga humör avgör om han ska lägga ner teatern han går förbi eller inte. Eller om han ska få lust att meja ner ett hus som råkar stå i vägen. Och vem har väl inte känt diktatoriska barn i sitt liv? De vars humör och nycker styr omgivningen.

Allt utslag av ett infantilt maktbehov. Men min bok kan också läsas som en ironisk iakttagelse om curlingföräldraskap. Bokens pojke får alla att dansa efter sin pipa, men frågan om vem som har ansvaret för det är inte helt enkel.

– Som vanligt hade jag ingen som helst tanke på att berättelsen skulle bli ens det allra minsta pedagogisk, just det där belärande är en trist läsart som alldeles för många vuxna vill anlägga på barnböcker. Och jag ogillar moralkakor. Det rakt motsatta sker också nu när boken översatts till belarus och därmed kan läsas högt i Vitryssland inför en publik som med skräckblandad förtjusning uppfattar berättelsen som en ren nidbild av det egna landets förtryckare! Den svenske ambassadören där, Stefan Eriksson, har sett till att boken tryckts och distribuerats. Att ta vägen över barnlitteraturen är ett bra sätt att komma runt censuren.

Ulf Stark tycker generellt att den svenska barnkulturen är rätt mesig.

– Hos övriga nordiska länder hittar du häftigare uttryck medan vi skapat ett reservat för gulligheten. Men tillvaron är inte så snäll och vi kan inte längre slå oss för bröstet och påstå att vi är så himla bra i vår syn på barn. Tänk bara på hur vi behandlar de papperslösa. Dagens barn är ett lackmuspapper för hur det står till här i samhället och jag vill ifrågasätta vår svenska självgodhet.

”Diktatorn” är berättelsen om pojken som vill härska på dagis, men som aldrig får någon beundran av flickan han helst vill vara tillsammans med. ”Aldrig i livet” avvisar honom Sirkka. ”Då går jag hellre med en apa”. Och helt otippat bestämmer sig Diktatorn då för att byta skepnad. Åtminstone till nästa dag.

Vilken skepnad Ulf Starks ”Diktatorn” tar på Boulevardteatern återstår att se men som Ulf uttrycker saken: – Jag hoppas på en uppsättning som bejakar den växande människans anarki!

Intervjuad av Pia Huss